Roll No. ....

025/A

Total No. of Questions : 6]

[Map of Punjab]

[Total No. of Printed Pages : 14

SS

2323

ਸਲਾਨਾ ਪਰੀਖਿਆ ਪ੍ਰਨਾਲੀ

HISTORY

(Punjabi, Hindi and English Versions)

(Evening Session)

Time Allowed : 3 Hours

Maximum Marks : 80

(Punjabi Version)

ਨੋਟ: (i) ਆਪਣੀ ਉੱਤਰ-ਪੱਤਰੀ ਦੇ ਟਾਈਟਲ ਪੰਨੇ 'ਤੇ ਵਿਸ਼ਾ-ਕੋਡ/ਪੇਪਰ-ਕੋਡ ਵਾਲੇ ਖ਼ਾਨੇ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ਾ-ਕੋਡ/ਪੇਪਰ-ਕੋਡ **025/A** ਜ਼ਰੂਰ ਦਰਜ ਕਰੋ ।

(ii) ਉੱਤਰ-ਪੱਤਰੀ ਲੈਂਦੇ ਹੀ ਇਸ ਦੇ ਪੰਨੇ ਗਿਣ ਕੇ ਦੇਖ ਲਓ ਕਿ ਇਸ ਵਿਚ ਟਾਈਟਲ ਸਹਿਤ **28** ਪੰਨੇ ਹਨ ਅਤੇ ਠੀਕ ਕ੍ਰਮਵਾਰ ਹਨ ।

(iii) ਉੱਤਰ-ਪੱਤਰੀ ਵਿੱਚ ਖ਼ਾਲੀ ਪੰਨਾ/ਪੰਨੇ ਛੱਡਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੱਲ ਕੀਤੇ ਗਏ ਪ੍ਰਸ਼ਨ/ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ।

(iv) ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੱਤਰ **6** ਭਾਗਾਂ **(ੳ, ਅ, ੲ, ਸ, ਹ, ਕ)** ਵਿੱਚ ਵੰਡਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ।

(v) **ਭਾਗ-ੳ** ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨੰ. 1 ਦੇ 20 ਉਪ-ਭਾਗ ਹੋਣਗੇ । ਹਰ ਪ੍ਰਸ਼ਨ 1 ਅੰਕ ਦਾ ਹੋਵੇਗਾ ।

(vi) **ਭਾਗ-ਅ** ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨੰ. 2 ਦੇ 10 ਉਪ-ਭਾਗ ਹੋਣਗੇ । ਹਰ ਪ੍ਰਸ਼ਨ 1 ਅੰਕ ਦਾ ਹੋਵੇਗਾ ।

(vii) **ਭਾਗ-ੲ** ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨੰ. 3 ਦੇ 8 ਉਪ-ਭਾਗ ਹੋਣਗੇ । ਕੋਈ **ਪੰਜ** ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਉੱਤਰ ਦਿਉ । ਹਰ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦਾ ਉੱਤਰ 30 - 35 ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਦੇਣਾ ਹੋਵੇਗਾ । ਹਰ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੇ 3 ਅੰਕ ਹੋਣਗੇ ।

(viii) **ਭਾਗ-ਸ** ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨੰ. 4 ਦੇ 2 ਉਪ-ਭਾਗ ਹੋਣਗੇ । ਹਰ ਉਪ-ਭਾਗ ਵਿੱਚ ਪੰਜ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਹੋਣਗੇ । ਹਰ ਪ੍ਰਸ਼ਨ 1 ਅੰਕ ਦਾ ਹੋਵੇਗਾ ।

(ix) **ਭਾਗ-ਹ** ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨੰ. 5 ਵਿੱਚ 100% ਅੰਤਰਿਕ ਛੋਟ ਹੋਵੇਗੀ । ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦਾ ਉੱਤਰ 100 - 150 ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਦਿਉ ।

(x) **ਭਾਗ-ਕ** ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨੰ. 6 ਵਿੱਚ ਇਕ ਮਾਨਚਿੱਤਰ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਹੋਵੇਗਾ । ਇਸ ਦੇ ਕੁੱਲ 15 ਅੰਕ ਹੋਣਗੇ । ਸਥਾਨ ਦਿਖਾਉਣ ਦੇ 10 ਅੰਕ ਤੇ 5 ਅੰਕ ਹਰੇਕ ਸਥਾਨ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ (20 -25 ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ) ਕਰਨ ਦੇ ਹੋਣਗੇ । ਮਾਨਚਿੱਤਰ ਵਿੱਚ 100% ਅੰਤਰਿਕ ਛੋਟ ਹੋਵੇਗੀ ।

(xi) ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਮਾਨਚਿੱਤਰ ਉੱਤਰ-ਪੱਤਰੀ ਨਾਲ ਨੱਥੀ ਕਰੋ ।

ਭਾਗ-ੳ

1. ਬਹੁਤਾਂਤੀ ਉੱਤਰਾਂ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ : 20×1=20

(i) ਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਆਧਾਰ ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਵੰਡ ਕਦੋਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ? 1

(ੳ) 1947 ਈ. (ਅ) 1957 ਈ. (ੲ) 1857 ਈ. (ਸ) 1966 ਈ.

www.mseducationtv.com

Scanned with OKEN Scanner

(ii) ਦਸਮ ਗ੍ਰੰਥ ਦਾ ਸੰਕਲਨ ਕਿਸ ਨੇ ਕੀਤਾ ? 1

(ੳ) ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਸਿੰਘ ਜੀ (ਅ) ਭਾਈ ਬਿਧੀ ਚੰਦ ਜੀ

(ੲ) ਭਾਈ ਮਨੀ ਸਿੰਘ ਜੀ (ਸ) ਭਾਈ ਤਾਰੂ ਸਿੰਘ ਜੀ

(iii) ਲੋਧੀ ਵੰਸ਼ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਕਿਸ ਨੇ ਕੀਤੀ ਸੀ ? 1

(ੳ) ਬਹਿਲੋਲ ਲੋਧੀ (ਅ) ਸਿਕੰਦਰ ਲੋਧੀ

(ੲ) ਇਬਰਾਹਿਮ ਲੋਧੀ (ਸ) ਦੌਲਤ ਖਾਂ ਲੋਧੀ

(iv) 'ਨਦਿਰ' ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ ? 1

(ੳ) ਪ੍ਰਮਾਤਮਾ ਦੀ ਮਿਹਰ (ਅ) ਪ੍ਰਮਾਤਮਾ ਦਾ ਕ੍ਰੋਧ

(ੲ) ਹੰਕਾਰ (ਸ) ਦਾਨ

(v) 'ਉਦਾਸੀ ਮਤ' ਦਾ ਸੰਸਥਾਪਕ ਕੌਣ ਸੀ ? 1

(ੳ) ਬਾਬਾ ਲਖਮੀ ਦਾਸ ਜੀ (ਅ) ਬਾਬਾ ਦਾਤੂ ਜੀ

(ੲ) ਬਾਬਾ ਸ੍ਰੀ ਚੰਦ ਜੀ (ਸ) ਬਾਬਾ ਗੁਰਦਿਤਾ ਜੀ

(vi) 'ਆਦਿ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ' ਦਾ ਸੰਕਲਨ ਕਿਸ ਨੇ ਕੀਤਾ ਸੀ ? 1

(ੳ) ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ (ਅ) ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ

(ੲ) ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ (ਸ) ਗੁਰੂ ਹਰਿਗੋਬਿੰਦ ਜੀ

(vii) ਗੁਰੂ ਹਰਿਗੋਬਿੰਦ ਜੀ ਦੀ ਮਾਤਾ ਜੀ ਦਾ ਕੀ ਨਾਮ ਸੀ ? 1

(ੳ) ਮਾਤਾ ਗੰਗਾ ਦੇਵੀ ਜੀ (ਅ) ਮਾਤਾ ਸੁੰਦਰੀ ਜੀ

(ੲ) ਮਾਤਾ ਨਾਨਕੀ ਜੀ (ਸ) ਮਾਤਾ ਸੁਲੱਖਣੀ ਜੀ

(viii) ਮਾਖੋਵਾਲ ਦੀ ਜਗਾਂ ਤੇ ਕਿਹੜਾ ਨਗਰ ਵਸਾਇਆ ਗਿਆ ? 1

(ੳ) ਕਰਤਾਰਪੁਰ (ਅ) ਚੱਕ ਨਾਨਕੀ

(ੲ) ਹਰਿਗੋਬਿੰਦਪੁਰ (ਸ) ਸਰਹਿੰਦ

(ix) ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਫਾਰਸੀ ਭਾਸ਼ਾ ਕਿਸ ਤੋਂ ਸਿੱਖੀ ਸੀ ? 1

(ੳ) ਬਜ਼ਰ ਸਿੰਘ ਰਾਜਪੂਤ (ਅ) ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਚੰਦ

(ੲ) ਪੰਡਿਤ ਹਰਜਸ (ਸ) ਕਾਜ਼ੀ ਪੀਰ ਮੁਹੰਮਦ

(x) ਬਾਬਾ ਬੰਦਾ ਸਿੰਘ ਬਹਾਦਰ ਦੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਦਾ ਕੀ ਨਾਮ ਸੀ ? 1

(ੳ) ਅਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ (ਅ) ਲਾਹੌਰ

(ੲ) ਲੋਹਗੜ੍ਹ (ਸ) ਦਿਲੀ

(xi) ਅਬਦੁਸ ਸਮਦ ਖਾਂ ਨੂੰ ਲਾਹੌਰ ਦਾ ਸੂਬੇਦਾਰ ਕਿਸ ਨੇ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ? 1

(ੳ) ਅਕਬਰ (ਅ) ਫਰਰੁਖਸੀਅਰ

(ੲ) ਜਹਾਂਗੀਰ (ਸ) ਬਹਾਦੁਰ ਸ਼ਾਹ

(xii) ਦਲ ਖਾਲਸਾ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਕਦੋਂ ਹੋਈ ? 1

(ੳ) 1757 ਈ. (ਅ) 1857 ਈ. (ੲ) 1748 ਈ. (ਸ) 1947 ਈ.

www.mseducationtv.com
Scanned with OKEN Scanner

(xiii) 'ਜ਼ਬਤੀ ਪ੍ਰਣਾਲੀ' ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਕਦੋਂ ਲਾਗੂ ਕੀਤੀ ਗਈ ? 1

(ੳ) 1581 ਈ. (ਅ) 1582 ਈ. (ੲ) 1575 ਈ. (ਸ) 1572 ਈ.

(xiv) 'ਮੁਗਲਾਨੀ ਬੇਗਮ' ਕਿਸ ਦੀ ਵਿਧਵਾ ਪਤਨੀ ਸੀ ? 1

(ੳ) ਜ਼ਕਰੀਆ ਖਾਂ (ਅ) ਮੀਰ ਮੰਨੂ

(ੲ) ਤੈਮੂਰ ਸ਼ਾਹ (ਸ) ਚੰਗੇਜ਼ ਖਾਂ

(xv) 'ਕਨਈਆ ਮਿਸਲ' ਦਾ ਸੰਸਥਾਪਕ ਕੌਣ ਸੀ ? 1

(ੳ) ਆਲਾ ਸਿੰਘ (ਅ) ਮਹਾਂ ਸਿੰਘ

(ੲ) ਚੜ੍ਹਤ ਸਿੰਘ (ਸ) ਜੈ ਸਿੰਘ

(xvi) ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਬਚਪਨ ਦਾ ਨਾਮ ਕੀ ਸੀ ? 1

(ੳ) ਹਰੀ ਸਿੰਘ (ਅ) ਬੁੱਧ ਸਿੰਘ (ੲ) ਸ਼ੇਰ ਸਿੰਘ (ਸ) ਜਰਨੈਲ ਸਿੰਘ

(xvii) 'ਤਿੰਨ-ਪੱਖੀ ਸੰਧੀ' ਕਦੋਂ ਹੋਈ ? 1

(ੳ) 1868 ਈ. (ਅ) 1875 ਈ. (ੲ) 1838 ਈ. (ਸ) 1839 ਈ.

(xviii) ਪੇਸ਼ਾਵਰ ਨੂੰ ਜਿੱਤਣ ਤੋਂ ਬਾਦ ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਉਥੋਂ ਦਾ ਗਵਰਨਰ ਕਿਸ ਨੂੰ ਬਣਾਇਆ ? 1

(ੳ) ਰਾਜਾ ਧਿਆਨ ਸਿੰਘ (ਅ) ਹਰੀ ਸਿੰਘ ਨਲੂਆ

(ੲ) ਜਰਨਲ ਵੈਂਤੂਰਾ (ਸ) ਜਰਨਲ ਅਲਾਰਡ

(xix) ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸਮੇਂ ਪਿੰਡ ਨੂੰ ਕੀ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ? 1

(ੳ) ਗਰਾਮ (ਅ) ਬਲਾਕ (ੲ) ਮੌਜਾ (ਸ) ਕਸਬਾ

(xx) ਜ਼ਫ਼ਰਨਾਮਾ-ਏ-ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੀ ਰਚਨਾ ਕਿਸ ਨੇ ਕੀਤੀ ? 1

(ੳ) ਸੋਹਨ ਲਾਲ ਸੂਰੀ (ਅ) ਦੀਵਾਨ ਅਮਰਨਾਥ

(ੲ) ਗਣੇਸ਼ ਦਾਸ ਵਡੇਹਰਾ (ਸ) ਭਵਾਨੀ ਦਾਸ

ਭਾਗ-ਅ

2. *ਖਾਲੀ ਸਥਾਨ ਭਰੋ :* 10×1=10

(i) ਯੂਨਾਨੀਆਂ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ________ ਨਾਮ ਦਿਤਾ । 1

(ii) ਚਿਸ਼ਤੀ ਸਿਲਸਲੇ ਦੀ ਨੀਂਹ ________ ਵਿਖੇ ਰੱਖੀ ਗਈ । 1

(iii) ਗੋਇੰਦਵਾਲ ਸਾਹਿਬ ________ ਨਦੀ ਦੇ ਕੰਢੇ ਤੇ ਸਥਿਤ ਹੈ । 1

(iv) ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੀ ਆਤਮ ਕਥਾ ਦਾ ਨਾਮ ________ ਹੈ । 1

(v) ਬਾਬਾ ਬੰਦਾ ਸਿੰਘ ਬਹਾਦਰ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਦਾ ਨਾਂ ________ ਸੀ । 1

ਸਹੀ ਜਾਂ ਗਲਤ ਦੀ ਪਹਿਚਾਣ ਕਰੋ :

(vi) ਜ਼ਕਰੀਆ ਖਾਂ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਦਾ ਨਾਂ ਯਾਹੀਆ ਖਾਂ ਸੀ । 1

(vii) ਬਾਬਾ ਦੀਪ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ 1757 ਈ. ਵਿਚ ਸ਼ਹੀਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ । 1

(viii) ਸਰਦਾਰ ਹਰੀ ਸਿੰਘ ਨਲੂਆ ਜਮਰੌਦ ਦੀ ਲੜਾਈ ਵਿਚ ਸ਼ਹੀਦ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਸੀ । 1

(ix) ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੀ ਸ਼ਾਹੀ ਮੋਹਰ ਤੇ 'ਅਕਾਲ ਸਹਾਇ' ਸ਼ਬਦ ਉਕਰੇ ਹੋਏ ਸਨ । 1

(x) ਮਹਾਰਾਜਾ ਦਲੀਪ ਸਿੰਘ ਅੰਤਿਮ ਸਿੱਖ ਮਹਾਰਾਜਾ ਨਹੀਂ ਸੀ । 1

www.mseducationtv.com
Scanned with OKEN Scanner

ਭਾਗ-ੲ

3. ਕੋਈ ਪੰਜ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋ । ਹਰ ਇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦਾ ਉੱਤਰ 30 - 35 ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਦਿਓ । 5×3=15

(i) ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਦਾ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਦੁਆਰ ਕਿਉਂ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ? 3

(ii) 16ਵੀਂ ਸਦੀ ਦੇ ਅਰੰਭ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਤ੍ਰਿਕੋਣੇ ਸੰਘਰਸ਼ ਬਾਰੇ ਤੁਸੀਂ ਕੀ ਜਾਣਦੇ ਹੋ ? 3

(iii) ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਤੇ ਇਕ ਸੰਖੇਪ ਨੋਟ ਲਿਖੋ । 3

(iv) ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਸਾਹਿਬ ਤੇ ਇਕ ਸੰਖੇਪ ਨੋਟ ਲਿਖੋ । 3

(v) ਖਾਲਸਾ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਦੇ ਮੁੱਖ ਕਾਰਨ ਕੀ ਸਨ ? 3

(vi) ਬੁੱਢਾ ਦਲ ਅਤੇ ਤਰੁਣ ਦਲ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ ? 3

(vii) 'ਵੱਡੇ ਘੱਲੂਘਾਰੇ' ਤੇ ਨੋਟ ਲਿਖੋ । 3

(viii) ਸਰਦਾਰ ਹਰੀ ਸਿੰਘ ਨਲੂਆ ਬਾਰੇ ਤੁਸੀਂ ਕੀ ਜਾਣਦੇ ਹੋ ? 3

ਭਾਗ-ਸ

4. ਸ੍ਰੋਤ ਅਧਾਰਿਤ ਪ੍ਰਸ਼ਨ 2×5=10

(ੳ) ਪੰਜ ਦਰਿਆਵਾਂ ਦੀ ਧਰਤੀ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਭਾਰਤੀ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤੀ ਅਤੇ ਸਭਿਅਤਾ ਦੀ ਜਨਮ ਭੂਮੀ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ । ਅੱਜ ਤੋਂ ਲੱਗਭੱਗ 4 ਹਜ਼ਾਰ ਤੋਂ 5 ਹਜ਼ਾਰ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਦੇ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਸਿੰਧ ਘਾਟੀ ਦੀ ਸਭਿਅਤਾ ਜਾਂ ਹੜੱਪਾ ਸਭਿਅਤਾ ਦਾ ਜਨਮ ਹੋਇਆ; ਜੋ ਕਿ ਸੰਸਾਰ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਸਭਿਅਤਾਵਾਂ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਮੰਨੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ । ਰਮਾਇਣ ਅਤੇ ਮਹਾਂਭਾਰਤ ਦੇ ਮਹਾਨ ਪਾਤਰਾਂ ਦਾ ਸੰਬੰਧ ਵੀ ਪੰਜਾਬ ਨਾਲ ਸੀ। ਮਹਾਂਭਾਰਤ ਦਾ ਯੁੱਧ ਇਸੇ ਧਰਤੀ ਉੱਤੇ ਲੜਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਸ੍ਰੀ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਜੀ ਨੇ ਗੀਤਾ ਦਾ ਉਪਦੇਸ਼ ਦਿਤਾ ਸੀ । ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਸੰਸਾਰ ਪ੍ਰਸਿਧ ਤਕਸ਼ਿਲਾ ਵਿਸ਼ਵਵਿਦਿਆਲਾ ਅਤੇ ਗੰਧਾਰ ਕਲਾ ਦੇ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਕੇਂਦਰ ਸਥਿਤ ਸਨ । ਅਰਥਸ਼ਾਸਤਰ ਦੇ ਲੇਖਕ ਕੌਟਿਲਯ, ਸੰਸਕ੍ਰਿਤ ਵਿਆਕਰਣ ਦੇ ਮਹਾਨ ਵਿਦਵਾਨ ਪਾਣਿਨੀ ਅਤੇ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਚਿਕਿਤਸਕ ਚਰਕ ਪੰਜਾਬ ਨਾਲ ਹੀ ਸੰਬੰਧ ਰਖਦੇ ਸਨ । ਭਾਰਤ ਦੇ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਇਤਿਹਾਸ ਦਾ ਨਿਰਮਾਣ ਵੀ ਕਿਸੇ ਹੱਦ ਤੱਕ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਹੀ ਹੋਇਆ । ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਆਰਥਿਕ ਸਥਿਤੀ ਦੇ ਕਾਰਨ ਸਾਰੇ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਹਮਲਾਵਾਰ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਉੱਤਰ ਪੱਛਮੀ ਸੀਮਾਂ ਤੋਂ ਹੋ ਕੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਆਏ ਸਨ । ਚੰਦਰ ਗੁਪਤ ਮੌਰੀਆ ਅਤੇ ਹਰਸ਼ ਵਰਧਨ ਜਿਹੇ ਰਾਜਿਆ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਤੋਂ ਹੀ ਆਪਣੀਆਂ ਜਿੱਤਾਂ ਦੀ ਮੁਹਿੰਮ ਅਰੰਭ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ਾਲ ਅਤੇ ਸ਼ਕਤੀਸ਼ਾਲੀ ਸਾਮਰਾਜ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਕੀਤੀ ।

ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਉੱਤਰ ਦਿਉ :

(i) ਹੜੱਪਾ ਸਭਿਅਤਾ ਦਾ ਜਨਮ ਕਿਸ ਧਰਤੀ ਤੇ ਹੋਇਆ ? 1

(ii) ਕਿਹੜੇ ਮਹਾਂਕਾਵਾਂ ਦੇ ਪਾਤਰਾਂ ਦਾ ਸੰਬੰਧ ਪੰਜਾਬ ਨਾਲ ਸੀ ? 1

(iii) ਅਰਥਸ਼ਾਸਤਰ ਦਾ ਲੇਖਕ ਕੌਣ ਸੀ ? 1

(iv) ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਹਮਲਾਵਾਰ ਕਿਸ ਦਿਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਦਾਖਲ ਹੁੰਦੇ ਸਨ ? 1

(v) ਪਾਣਿਨੀ ਕਿਸ ਚੀਜ਼ ਦਾ ਵਿਦਵਾਨ ਸੀ ? 1

www.mseducationtv.com

Scanned with OKEN Scanner

(ਅ) ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ 29 ਮਾਰਚ, 1849 ਈ. ਨੂੰ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸਾਮਰਾਜ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਿਲ ਕਰ ਲਿਆ ਗਿਆ। ਮਹਾਰਾਜਾ ਦਲੀਪ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਸਾਰੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਤੋਂ ਵੰਚਿਤ ਕਰ ਦਿਤਾ ਗਿਆ। ਉਨਾਂ ਨੂੰ ਵਾਰਸ਼ਿਕ ਪੈਨਸ਼ਨ ਲਗਾ ਦਿਤੀ ਗਈ। ਸ਼ਾਹੀ ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਜ਼ਬਤ ਕਰ ਲਿਆ। ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਕੋਹੇਨੂਰ ਹੀਰਾ ਵੀ ਮਹਾਰਾਣੀ ਵਿਕਟੋਰੀਆ ਨੂੰ ਭੇਟ ਕਰਵਾ ਦਿਤਾ ਗਿਆ। ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੀਵਾਨ ਮੂਲ ਰਾਜ ਤੇ ਮੁੱਕਦਮਾ ਚਲਾ ਕੇ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦਿਤੀ ਗਈ ਜੋ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਉਮਰ ਕੈਦ ਵਿਚ ਬਦਲ ਦਿਤੀ ਗਈ। ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨਿਕ ਬੋਰਡ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਕਰ ਦਿਤਾ ਗਿਆ। ਹੈਨਰੀ ਲਾਰੈਂਸ ਨੂੰ ਉਸ ਬੋਰਡ ਦਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ। ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਅਫਸਰਾਂ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਉਸ ਸਮੇਂ ਬੋਰਡ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਸੁਧਾਰ ਕਰਨ ਦੇ ਕਈ ਯਤਨ ਕੀਤੇ। ਪਟਿਆਲਾ, ਨਾਭਾ, ਜੀਂਦ, ਫਰੀਦਕੋਟ, ਕਪੂਰਥਲਾ, ਮਲੇਰਕੋਟਲਾ ਆਦਿ ਰਿਆਸਤਾਂ ਨੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾ ਤੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਦੂਸਰੀ ਲੜਾਈ (1848 – 49 ਈ.) ਵਿਚ, ਅੰਗਰੇਜ਼ਾ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਇਹਨਾਂ ਰਿਆਸਤਾਂ ਨੂੰ ਖਤਮ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਉੱਤਰ ਦਿਉ :

(i) ਅੰਗਰੇਜ਼ਾ ਤੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਦੂਸਰੇ ਯੁੱਧ ਤੋਂ ਬਾਦ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਕਿਸ ਸਾਮਰਾਜ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਿਲ ਕਰ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ? 1

(ii) ਕੋਹਿਨੂਰ ਹੀਰਾ ਕਿਸ ਨੂੰ ਦੇ ਦਿਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ? 1

(iii) ਯੁੱਧ ਤੋਂ ਬਾਦ ਮੁੱਕਦਮਾ ਕਿਸ ਉਪਰ ਚਲਾਇਆ ਗਿਆ ? 1

(iv) ਪ੍ਰਸ਼ਾਸ਼ਨਿਕ ਬੋਰਡ ਦਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਕਿਸ ਨੂੰ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ? 1

(v) ਕਿਹੜੀਆਂ ਦੋ ਰਿਆਸਤਾਂ ਨੂੰ ਖਤਮ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ? 1

ਭਾਗ-ਹ

5. *ਵੱਡੇ ਉੱਤਰ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ* 2×5=10

ਭਾਗ-I ਅਤੇ ਭਾਗ-II ਵਿੱਚੋਂ 100% ਆਂਤਰਿਕ ਛੋਟ ਹੈ । ਹਰ ਭਾਗ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਇੱਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋ, *ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦਾ ਉੱਤਰ 100 – 150 ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਦਿਉ ।*

ਭਾਗ-I

ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਅੰਗਦ ਦੇਵ ਜੀ ਨੇ ਕੀ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾਇਆ ?

ਜਾਂ

ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਜੀ ਦੀ ਭਾਲ ਕਿਸਨੇ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਕਿਵੇਂ ?

ਭਾਗ-II

'ਗੁਰਮੱਤਾ' ਅਤੇ 'ਸਰਬਤ ਖਾਲਸਾ' ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿਉ ।

ਜਾਂ

ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਰਾਜ ਵਿਚ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਪੰਜ ਲਗਾਨ ਪ੍ਰਣਾਲੀਆਂ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ ।

ਭਾਗ-ਕ

6. ਨਕਸ਼ਾ 10+5=15

ਦਿਤੇ ਗਏ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮਾਨਚਿੱਤਰ ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੀਆਂ ਲੜਾਈਆਂ ਦੇ ਪੰਜ ਸਥਾਨ ਦਿਖਾਉ ਅਤੇ ਉਨਾਂ ਸਥਾਨਾ ਵਿਚੋਂ ਹਰ ਇਕ ਸਥਾਨ ਦੀ 20 - 25 ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ ।

ਜਾਂ

ਦਿਤੇ ਗਏ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮਾਨਚਿੱਤਰ ਵਿਚ ਪਹਿਲੇ ਐਂਗਲੋ-ਸਿੱਖ ਯੁੱਧ ਦੀਆਂ ਲੜਾਈਆਂ ਦੇ ਪੰਜ ਸਥਾਨ ਵਿਖਾਉ ਅਤੇ ਹਰ ਇਕ ਸਥਾਨ ਦੀ 20 - 25 ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ ।

www.mseducationtv.com
Scanned with OKEN Scanner

(Hindi Version)

नोट : (i) अपनी उत्तर-पुस्तिका के मुख पृष्ठ पर विषय-कोड/पेपर-कोड वाले खाने में विषय-**कोड/पेपर**-कोड **025/A** अवश्य लिखें ।

(ii) उत्तर-पुस्तिका लेते ही इसके पृष्ठ गिनकर देख लें कि इसमें मुख पृष्ठ सहित **28** पृष्ठ हैं एवं सही क्रम में हैं ।

(iii) उत्तर-पुस्तिका में खाली छोड़े गए पृष्ठ/पृष्ठों के पश्चात् हल किए गए प्रश्न/प्रश्नों का मूल्यांकन नहीं किया जायेगा ।

(iv) प्रश्न-पत्र **6** भागों **(क, ख, ग, घ, ङ, च)** में बाँटा गया है ।

(v) **भाग-क** प्रश्न नं. 1 के 20 उप-भाग हैं । प्रत्येक प्रश्न 1 अंक का है ।

(vi) **भाग-ख** प्रश्न नं. 2 के 10 उप-भाग हैं । प्रत्येक प्रश्न 1 अंक का है ।

(vii) **भाग-ग** प्रश्न नं. 3 के 8 उप-भाग हैं । कोई **पाँच** प्रश्नों के उत्तर दीजिए । प्रत्येक प्रश्न का उत्तर 30 – 35 शब्दों में दीजिए । प्रत्येक प्रश्न 3 अंक का है ।

(viii) **भाग-घ** प्रश्न नं. 4 के 2 उप-भाग होंगे । प्रत्येक उप-भाग के पाँच प्रश्न होंगे । प्रत्येक प्रश्न 1 अंक का है ।

(ix) **भाग-ङ** प्रश्न नं. 5 में 100% आंतरिक छूट होगी । प्रत्येक प्रश्न का उत्तर 100 – 150 शब्दों में दीजिए ।

(x) **भाग-च** प्रश्न नं. 6 में एक प्रश्न है जो मानचित्र से सम्बन्धित है । इसके कुल 15 अंक होंगे । स्थान दिखाने के लिए 10 अंक है और 5 अंक प्रत्येक स्थान की व्याख्या (20 – 25 शब्दों में) करने के लिए हैं । मानचित्र में 100% आंतरिक छूट है ।

(xi) पंजाब का मानचित्र उत्तर-पुस्तिका के साथ नत्थी कीजिए ।

भाग–क

1. बहुविकल्पीय प्रश्न : 20×1=20

(i) भाषा के आधार पर पंजाब को कब बाँटा गया ? 1

(क) 1947 ई. (ख) 1957 ई. (ग) 1857 ई. (घ) 1966 ई.

(ii) दशम ग्रंथ का संकलन किसने किया ? 1

(क) भाई साहिब सिंह जी (ख) भाई बिधी चन्द जी

(ग) भाई मनी सिंह जी (घ) भाई तारु सिंह जी

(iii) लोधी वंश की स्थापना किसने की थी ? 1

(क) बहलोल लोधी (ख) सिकंदर लोधी

(ग) इब्राहिम लोधी (घ) दौलत खाँ लोधी

(iv) 'नदिर' से क्या भाव है ? 1

(क) ईश्वर की मेहर (कृपा) (ख) ईश्वर का क्रोध

(ग) अहंकार (घ) दान

(v) 'उदासी मत' के संस्थापक कौन थे ? 1

(क) बाबा लखमी दास जी (ख) बाबा दातू जी

(ग) बाबा श्री चंद जी (घ) बाबा गुरदित्ता जी

www.mseducationtv.com
Scanned with OKEN Scanner

(vi) 'आदि ग्रंथ साहिब' का संकलन किसने किया ? 1

(क) गुरु गोबिन्द सिंह जी (ख) गुरु नानक देव जी

(ग) गुरु अर्जन देव जी (घ) गुरु हरिगोबिन्द जी

(vii) गुरु हरिगोबिन्द जी की माता जी का क्या नाम था ? 1

(क) माता गंगा देवी जी (ख) माता सुन्दरी जी

(ग) माता नानकी जी (घ) माता सुल्खनी जी

(viii) माखोवाल की जगह पर कौन-सा नगर बसाया गया था ? 1

(क) करतारपुर (ख) चक्क नानकी

(ग) हरिगोबिन्दपुर (घ) सरहिन्द

(ix) गुरु गोबिन्द सिंह जी ने फारसी भाषा किससे सीखी थी ? 1

(क) बजर सिंह राजपूत (ख) भाई साहिब चन्द

(ग) पंडित हरजस (घ) काज़ी पीर मुहम्मद

(x) बाबा बंदा सिंह बहादुर की राजधानी का क्या नाम था ? 1

(क) आनंदपुर साहिब (ख) लाहौर

(ग) लोहागढ़ (घ) दिल्ली

(xi) अब्दुस समद खाँ को लाहौर का सूबेदार किसने नियुक्त किया ? 1

(क) अकबर (ख) फर्रुखसियर (ग) जहाँगीर (घ) बहादुर शाह

(xii) दल खालसा की स्थापना कब हुई ? 1

(क) 1757 ई. (ख) 1857 ई. (ग) 1748 ई. (घ) 1947 ई.

(xiii) 'ज़ब्ती प्रणाली' पंजाब में कब लागू की गई ? 1

(क) 1581 ई. (ख) 1582 ई. (ग) 1575 ई. (घ) 1572 ई.

(xiv) 'मुगलानी बेगम' किसकी विधवा पत्नी थी ? 1

(क) जकरिया खाँ (ख) मीर मन्नू

(ग) तैमूर शाह (घ) चंगेज़ खाँ

(xv) 'कन्हैया मिसल' का संस्थापक कौन था ? 1

(क) आला सिंह (ख) महा सिंह (ग) चडत सिंह (घ) जय सिंह

(xvi) महाराजा रणजीत सिंह के बचपन का नाम क्या था ? 1

(क) हरी सिंह (ख) बुद्ध सिंह (ग) शेर सिंह (घ) जरनैल सिंह

(xvii) 'त्रिपक्षीय संधि' कब हुई थी ? 1

(क) 1868 ई. (ख) 1875 ई. (ग) 1838 ई. (घ) 1839 ई.

(xviii) पेशावर को जीतने के बाद, महाराजा रणजीत सिंह ने वहाँ का गवर्नर किसको बनाया ? 1

(क) राजा ध्यान सिंह (ख) हरी सिंह नलुआ

(ग) जनरल वैंतूरा (घ) जनरल अलारड

www.mseducationtv.com Scanned with OKEN Scanner

(xix) महाराजा रणजीत सिंह के समय गाँव को क्या कहा जाता था ? 1

(क) ग्राम (ख) ब्लॉक (ग) मौजा (घ) कस्बा

(xx) ज़फरनामा-ए-रणजीत सिंह की रचना किसने की ? 1

(क) सोहन लाल सूरी (ख) दीवान अमरनाथ
(ग) गणेश दास वढेहरा (घ) भवानी दास

भाग-ख

2. *रिक्त स्थान भरिए :* 10×1=10

(i) यूनानियों ने पंजाब को ________ नाम दिया । 1

(ii) चिश्ती सिलसिले की नींव ________ (जगह) पर रखी गई । 1

(iii) गोइंदवाल साहिब ________ नदी के किनारे पर स्थित है । 1

(iv) गुरु गोबिन्द सिंह जी की आत्मकथा का नाम ________ है । 1

(v) बाबा बंदा सिंह बहादुर के पुत्र का नाम ________ था । 1

सही या गलत की पहचान कीजिए :

(vi) जकरिया खाँ के पुत्र का नाम याहिया खाँ था । 1

(vii) बाबा दीप सिंह जी ने 1757 ई. में शहीदी प्राप्त की थी । 1

(viii) सरदार हरी सिंह नलुआ जमरौद की लड़ाई में शहीद नहीं हुए थे । 1

(ix) महाराजा रणजीत सिंह की शाही मोहर पर 'अकाल सहाय' शब्द अंकित थे । 1

(x) महाराजा दलीप सिंह अन्तिम सिक्ख महाराजा नहीं थे । 1

https://www.punjabboardonline.com

भाग-ग

3. कोई ***पाँच*** प्रश्न कीजिए । हर एक प्रश्न का उत्तर 30 – 35 शब्दों में दीजिए । 5×3=15

(i) पंजाब को भारत का प्रवेश द्वार क्यों कहा जाता है ? 3

(ii) 16वीं सदी के आरंभ में पंजाब में हुए त्रिकोणीय संघर्ष के बारे में आप क्या जानते हैं ? 3

(iii) श्री हरिमंदिर साहिब के बारे में एक संक्षिप्त नोट लिखिए । 3

(iv) अकाल तखत साहिब पर एक संक्षिप्त नोट लिखिए । 3

(v) खालसा की स्थापना के मुख्य कारण क्या थे ? 3

(vi) बुड्ढा दल एवं तरुण दल से आपका क्या भाव है ? 3

(vii) 'बड़े घल्लूघारे' पर नोट लिखिए । 3

(viii) सरदार हरी सिंह नलुआ के बारे में आप क्या जानते हैं ? 3

www.mseducationtv.com

Scanned with OKEN Scanner

4. स्रोत पर आधारित प्रश्न

(क) पाँच दरियाओं की धरती पंजाब को भारतीय संस्कृति और सभ्यता की जन्म भूमि कहा जाता है । आज से लगभग 4 हजार से 5 हजार साल पहले पंजाब के आसपास के प्रदेशों में सिंधु घाटी सभ्यता या हड़प्पा सभ्यता का जन्म हुआ, जो कि संसार की प्राचीन सभ्यताओं में से एक मानी जाती है । रामायण और महाभारत के महान पात्रों का सम्बन्ध भी पंजाब से था । महाभारत का युद्ध इसी धरती पर लड़ा गया था, जिसमें श्री कृष्ण जी ने गीता का उपदेश दिया था । पंजाब में विश्व प्रसिद्ध तक्षशिला विश्वविद्यालय और गांधार, कला के प्रमुख केन्द्र स्थित थे । अर्थशास्त्र के लेखक कौटिल्य, संस्कृत व्याकरण के महान विद्वान पाणिनी और प्रसिद्ध चिकित्सक चरक, पंजाब के साथ ही सम्बन्ध रखते थे । भारत के राजनीतिक इतिहास का निर्माण भी किसी हद तक पंजाब में ही हुआ । पंजाब की आर्थिक स्थिति के कारण, सारे विदेशी हमलावर पंजाब की उत्तरी-पश्चिमी सीमा से होकर पंजाब में आए थे । चन्द्रगुप्त मौर्य और हर्षवर्धन जैसे राजाओं ने पंजाब से ही अपनी विजयों की मुहिम आरम्भ की और विशाल और शक्तिशाली साम्राज्य की स्थापना की । *2×5=10*

निम्नलिखित प्रश्नों के उत्तर दीजिए :

(i) हड़प्पा सभ्यता का जन्म किस धरती पर हुआ था ? *1*

(ii) कौन-से महाकाव्यों के पात्रों का संबंध पंजाब से था ? *1*

(iii) अर्थशास्त्र के लेखक का क्या नाम था ? *1*

(iv) विदेशी हमलावार किस दिशा से पंजाब में दाखिल होते थे ? *1*

(v) पाणिनी किस विषय का विद्वान था ? *1*

(ख) पंजाब को 29 मार्च, 1849 ई. को अंग्रेजी साम्राज्य में शामिल कर लिया गया । महाराजा दलीप सिंह को सारे अधिकारों से वंचित कर दिया गया । उनको वार्षिक पैंशन लगा दी गई । शाही जायदाद को ज़ब्त कर लिया गया । प्रसिद्ध कोहिनूर हीरा भी महाराणी विक्टोरिया को भेंट करवा दिया गया । उस समय दीवान मूलराज पर मुकदमा चला कर मौत की सजा दी गई जो बाद में उम्र कैद में बदल दी गई । पंजाब का संचालन एक प्रशासनिक बोर्ड के अधीन कर दिया गया । हेनरी लारेंस को उस बोर्ड का प्रधान बनाया गया । पंजाब में अंग्रेज अफसरों की नियुक्ति की गई । उस समय बोर्ड ने पंजाब में सुधार करने के कई यतन किए । पटियाला, नाभा, जींद, फरीदकोट, कपूरथला, मलेरकोटला आदि रियासतों ने अंग्रेजों और सिक्खों की दूसरी लड़ाई (1848 – 49 ई.) में, अंग्रेजों की सहायता की थी, इसलिए इन रियासतों को खत्म नहीं किया गया ।

निम्नलिखित प्रश्नों के उत्तर दीजिए :

(i) अंग्रेजों और सिक्खों के दूसरे युद्ध के बाद, पंजाब को किस साम्राज्य में शामिल कर लिया गया था ? *1*

(ii) कोहिनूर हीरा किसको दे दिया गया था ? *1*

(iii) युद्ध के बाद मुकदमा किस पर चलाया गया था ? *1*

(iv) प्रशासनिक बोर्ड का प्रधान किसको बनाया गया था ? *1*

(v) कौन-सी दो रियासतों को खत्म नहीं किया गया था ? *1*

www.mseducationtv.com

Scanned with OKEN Scanner

भाग–ङ

5. *बड़े उत्तर वाले प्रश्न* *2×5=10*

भाग-I और भाग-II में 100% आंतरिक छूट है । प्रत्येक भाग में से कोई ***एक*** *प्रश्न कीजिए, प्रत्येक प्रश्न का उत्तर 100 – 150 शब्दों में दीजिए ।*

भाग–I

सिक्ख धर्म के विकास में गुरु अंगद देव जी ने क्या योगदान दिया था ?

अथवा

गुरु तेग बहादुर जी की तलाश किसने की और कैसे ?

भाग–II

'गुरमता' और 'सरबत खालसा' के बारे में चर्चा कीजिए ।

अथवा

महाराजा रणजीत सिंह के राज्य में प्रचलित किन्हीं पाँच लगान प्रणालियों के बारे में चर्चा कीजिए ।

भाग–च

6. मानचित्र *10+5=15*

दिए गए पंजाब के मानचित्र में, गुरु गोबिन्द सिंह जी की लड़ाइयों के पाँच स्थान दिखाइए और हर एक स्थान की 20 – 25 शब्दों में चर्चा कीजिए ।

अथवा

दिए गए पंजाब के मानचित्र में, पहले एंग्लो-सिक्ख युद्ध की लड़ाइयों के पाँच स्थान दिखाइए और हर एक स्थान की 20 – 25 शब्दों में चर्चा कीजिए ।

(English Version)

Note : *(i) You must write the subject-code/paper-code* ***025/A*** *in the box provided on the* ***title page of your answer-book.***

(ii) ***Make sure that the answer-book contains 28 pages (including title page) and are properly serialled as soon as you receive it.***

(iii) ***Question/s attempted after leaving blank page/s in the answer-book would not be evaluated.***

(iv) Question paper will comprise of ***6*** *parts* ***(A, B, C, D, E, F).***

(v) ***Part-A*** *Q. No. 1 comprises of 20 sub-parts. All questions carry 1 mark.*

(vi) ***Part-B*** *Q. No. 2 comprises of 10 sub-parts. All questions carry 1 mark.*

(vii) ***Part-C*** *Q. No. 3 comprises of 8 sub-parts. Attempt any* ***five*** *questions. Answer to each question should be in 30 – 35 words. All questions carry 3 marks.*

(viii) ***Part-D*** *Q. No. 4 comprises of 2 sub-parts. Each sub-part will have five questions. All questions carry 1 mark.*

(ix) ***Part-E*** *Q. No. 5 with 100% internal choice. Answer to each question should be in 100 - 150 words.*

(x) ***Part-F*** *Q. No. 6 there will be one question of map that carries 15 marks 10 marks for showing places and 5 marks for explanation of each place to be written (in 20 – 25 words) with 100% internal choice*

(xi) Attach the map of Punjab with the answer-book.

www.mseducationtv.com
Scanned with OKEN Scanner

PART-A

1. Multiple Choice Questions : 20-1-20

(i) When was Punjab divided on the basis of language ? 1

(a) 1947 A.D. (b) 1957 A.D. (c) 1857 A.D. (d) 1966 A.D.

(ii) Who compiled Dasam Granth ? 1

(a) Bhai Sahib Singh Ji (b) Bhai Bidhi Chand Ji

(c) Bhai Mani Singh Ji (d) Bhai Taru Singh Ji

(iii) Who was the founder of Lodhi Dynasty ? 1

(a) Bahlul Lodhi (b) Sikandar Lodhi

(c) Ibrahim Lodhi (d) Daulat Khan Lodhi

(iv) What do you mean by 'Nadir' ? 1

(a) Blessing of God (b) Anger of God

(c) Ego (d) Donation

(v) Who was the founder of 'Udasi Sect' ? 1

(a) Baba Lakhmi Dass Ji (b) Baba Dattu Ji

(c) Baba Sri Chand Ji (d) Baba Gurditta Ji

(vi) Who compiled 'Adi Granth Sahib' ? 1

(a) Guru Gobind Singh Ji (b) Guru Nanak Dev Ji

(c) Guru Arjan Dev Ji (d) Guru Hargobind Ji

(vii) What was the name of the mother of Guru Hargobind Ji ? 1

(a) Mata Ganga Devi Ji (b) Mata Sundari Ji

(c) Mata Nanaki Ji (d) Mata Sulakhni Ji

(viii) Which town was settled in the place of Makhowal ? 1

(a) Kartarpur (b) Chakk Nanaki

(c) Hargobindpur (d) Sarhind

(ix) From whom did Guru Gobind Singh Ji learn Persian language ? 1

(a) Bajjar Singh Rajput (b) Bhai Sahib Chand

(c) Pandit Harjas (d) Qazi Pir Mohammad

(x) What was the name of the Capital of Baba Banda Singh Bahadur ? 1

(a) Anandpur Sahib (b) Lahore

(c) Lohagarh (d) Delhi

(xi) Who appointed Abdus Samad Khan as a Subedar of Lahore ? 1

(a) Akbar (b) Farrukhsiyar

(c) Jahangir (d) Bahadur Shah

(xii) When was Dal Khalsa established ? 1

(a) 1757 A.D. (b) 1857 A.D. (c) 1748 A.D. (d) 1947 A.D.

(xiii) When was the 'Zabti system' implemented in Punjab ? 1

(a) 1581 A.D. (b) 1582 A.D. (c) 1575 A.D. (d) 1572 A.D.

www.mseducationtv.com

Scanned with OKEN Scanner

(xiv) Whose widow was 'Mughlani Begum' ? 1

(a) Zakariyya Khan (b) Mir Mannu

(c) Timur Shah (d) Changez Khan

(xv) Who was the founder of 'Kanhaiya Misl' ? 1

(a) Ala Singh (b) Maha Singh

(c) Charat Singh (d) Jai Singh

(xvi) What was the childhood name of Maharaja Ranjit Singh ? 1

(a) Hari Singh (b) Buddh Singh

(c) Sher Singh (d) Jarnail Singh

(xvii) When was the 'Tripartite Treaty' signed ? 1

(a) 1868 A.D. (b) 1875 A.D. (c) 1838 A.D. (d) 1839 A.D.

(xviii) After conquering Peshawar, whom did Maharaja Ranjit Singh appoint as the governor ? 1

(a) Raja Dhian Singh (b) Hari Singh Nalwa

(c) General Ventura (d) General Allarad

(xix) What was the village called at the time of Maharaja Ranjit Singh ? 1

(a) Gram (b) Block (c) Mauja (d) Kasba

(xx) Who wrote Zafarnama-i Ranjit Singh ? 1

(a) Sohan Lal Suri (b) Diwan Amarnath

(c) Ganesh Dass Vadhera (d) Bhawani Dass

PART–B

2. *Fill in the blanks :* *10×1=10*

(i) _______ name was used for Punjab by the Greeks. 1

(ii) Chishti Silsila was established at _______ (place). 1

(iii) Goindwal Sahib is situated at the bank of river _______. 1

(iv) The name of autobiography of Guru Gobind Singh Ji is _______. 1

(v) The name of the son of Baba Banda Singh Bahadur was _______. 1

True or False :

(vi) The name of the son of Zakariyya Khan was Yahia Khan. 1

(vii) Baba Deep Singh Ji attained martyrdom in 1757 A.D. 1

(viii) Sardar Hari Singh Nalwa was not martyred in the Battle of Jamrud. 1

(ix) The words 'Akal Sahai' were engraved on the royal seal of Maharaja Ranjit Singh. 1

(x) Maharaja Dalip Singh was not the last Sikh Maharaja. 1

www.mseducationtv.com

Scanned with OKEN Scanner